מתניתין קשיתיה מאי איריא דתני עומד אבל לא יושב שמע מינה דנכסי מבקר אסורין על החולה אמר ריש לקיש רמז לביקור חולין מן התורה מנין שנאמר [1]אם כמות כל האדם ימותון אלה ופקודת כל אדם וגו' מאי משמע אמר רבא אם כמות כל האדם ימותון אלה שהן חולים ומוטלים בעריסתן ובני אדם מבקרים אותן מה הבריות אומרים לא ה' שלחני לזה [2]דרש רבא [3]אם בריאה יברא ה' אם בריאה גיהנם מוטב תהיה אם לאו יברא ה' איני והא תניא [4]שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם אלו הן תורה ותשובה גן עדן וגיהנם כסא הכבוד ובית המקדש ושמו של משיח תורה דכתיב [5]ה' קנני ראשית דרכו וגו' תשובה דכתיב [6]בטרם הרים יולדו ותחולל וגו' [7]תשב אנוש עד דכא וגו' גן עדן דכתיב [8]ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם וגו' גיהנם דכתיב [9]כי ערוך מאתמול תפתה [10]כסא כבוד דכתיב [11]נכון כסאך מאז בית המקדש דכתיב [12]כסא כבוד מרום מראשון שמו של משיח דכתיב [13]יהי שמו לעולם וגו' אלא הכי קאמר אי איברי ליה פומא מוטב ואם לא יברא ה' והכתיב [14]אין כל חדש תחת השמש הכי קאמר אי הכא לא מקרב פומא להכא ליקרב דרש רבא ואמרי לה אמר ר' יצחק [15]מאי דכתיב [16]שמש ירח עמד זבולה שמש [17] וירח בזבול מאי בעיין והא ברקיע קביעי מלמד שעלו שמש וירח מרקיע לזבול ואמרו לפניו רבונו של עולם אם אתה עושה דין לבן עמרם אנו מאירין באותה שעה ואם לאו אין אנו מאירין באותה שעה ירה בהן חיצים וחניתות אמר להם בכל יום ויום משתחוים לכם ואתם מאירים בכבודי לא מחיתם בכבוד בשר ודם מחיתם ובכל יום ויום יורין בהן חיצין וחניתות ומאירים שנא' [18]לאור חציך יהלכו וגו' תניא ביקור חולים אין לה שיעור מאי אין לה שיעור סבר רב יוסף למימר אין שיעור למתן שכרה אמר ליה אביי וכל מצות מי יש שיעור למתן שכרן והא תנן [19]הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות אלא אמר אביי [20]אפי' גדול אצל קטן רבא אמר [21]אפי' מאה פעמים ביום [22]אמר רבי אחא בר חנינא [23]כל המבקר חולה נוטל אחד מששים [24]בצערו [25]אמרי ליה אם כן ליעלון שיתין ולוקמוה אמר ליה בעישורייתא דרבי רבי [26]ובבן גילו דתניא [27]רבי אומר בת הניזונית מנכסי אחין נוטלת עישור נכסים אמרו לו לרבי לדבריך מי שיש לו עשר בנות ובן אין לו לבן במקום בנות כלום אמר להן [28]ראשונה נוטלת עישור נכסים שניה במה ששיירה שלישית במה ששיירה וחוזרות וחולקות בשוה רב חלבו חלש נפק [29] אבריז רב בהנא רב

מתניתין. מדוקדק קא משמע ליה: **מאי איריא דתני עומד אבל לא יושב. והכי** [30] קאמר: **אפילו** תימא דנכסי מבקר אסורין על החולה אפילו הכי **אבל לא יושב** אסור: **מינה** מכאן לחסר בנכסי מולה. **וכו'**. וא"ת מאי טעמא דשמואל דאמרה לה הכי לוקמה כדעולא הא קשיא דשמואל לא מוקי לה כדעולא דקסבר מאי שיעורא דמקיף היא: **ופקודת כל אדם.** שכני אדם מבקרין חולה: **לא ה' שלחני לזה.** לפי שהיו עדת קרח מלעיגין עליו ואומרים שהיה משה אומר להם מדעתו בלא ציווי של מקום: **ואם לאו.** שאין גיהנם נברא עדיין: **איני.** מי משפקא ליה למשה: **כי ערוך מאתמול תפתה.** לחזקו יום שיש לו לחמול ולא שלשום כלומר שהיה לו לפניו ולא לפני פניו הוי אומר זה יום שני שנו נברא גיהנם: **אלא ה"ק.** אי הכא אין לו לו פומא ואי לא לא מקרב הכא יקריבנו המקום: **ואם ברקיע קביעי.** למטה מזכוז כלחמרי' במסכת מגילה (דף יב:): **אם אפס עושה דין לבן עמרם.** מקרח ועדתו: **וכבל יוסף ויוסף.** מלמדנו יום ולילך אין יוצאין מפני שמשתוין להם עובדי כוכבים עד שמוריס כהן מיליס ומניחות: **ואפי' גדול אצל קטן.** שלא יאמר לא אתקר אלא גדול כמוני: אין לו שיעור למזה נקטן כמו בגדול: **ליעיילו שיתין ולוקמוה.** יכנסו ששים בני אדם כאחת לנקרו ויעול כל אחד ואחד מששים בצערו ומיד מתרפא: **כעישורייתא דרבי רבי.** לאמר מי שיש לו עשר בנות וכן אחד מהשמונה נוטלת עישור נכסים והשניה כמה ששיירה וכן לכולן ומפרש בהש"ס ירושלמי) ממלאו בנות שנוטלות במנה מרי מילתי פחות ליכמר (ד). וגבי מולה נמי מנקר הלשון נוטל אחד מששים בחלין והשני ג' מששים כמה ששייר: **ובבן גילו.** כמור כמומו לו זקן לזקן: **ומחזרות כולן ומולקות כשוה.** מילתא אחריתי (ה) היכיא דיליכא ליש כאחת כל אחת נוטלת עישורה כמה ששיירה מניירתה ואז מולקות כשוה אבל כשבאו ליטול זו אחר זו ג':

נכסיו של מולה לא יכנס לביתו כלל דבכי אחי גוועת ליכא למודעת. הדין הוא דיבמי מולה אסורין על המנקר. והיכא דנכסי מנקר אסורין על החולה נכנס לנקרו עומד משום דאחויב לעשות בחנם ומלוה דיליה קעביד ואידך ממילא קא מתהני אבל לא יושב ואפילו במקומות שאחמירין על עלמן אבל ליטול שכר אפי' על היסיבה משום גזירה שמא ישבח ביסיבה. וכי אמרינן בנכסי מנקר אסורין על החולה דנכנס לנקרו עומד משום דאחויב דנפסיה קעביד ואידך ממילא מתהני מי מילי בכי אחי גוועת דאנחה ממילא היא אבל אבל היכא דיתיב ליה מידי כיון שהוא מהנהו ממש מיד ליד ולא גרמא היא אסור והייט דתנן לקמן בפרקין (דף מג.) המוכר הנאה מחבירו ואין לו מה יאכל הולך אצל מנווטי הרגיל אצלו ואומר לו וכו' וכן היו מהלכים בדרך ואין לו מה יאכל נותן על גבי הפלע דוקא בכה"ג אבל אבל מידו לידו לא ואף על גב דמלוה קעביד וטעמא דמילתא דאמרינן דדוקא הנאה דממילא שרית במקום מלוה אבל הנאה דבידים לא: **וכי מדם מנקרין אותן.** והייט דכתיב ופקודת כל אדם יפקד עליהם: **שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם.** כלומר שעלו במחשבה להבראות קודם שנברא העולם אף"ה לעולם בלא הם וכדאמרי' [31] שמחשבתן של ישראל קדמה לכל ועל כרחין לא נברא העולם בלא גיהנם לצורך הרשעים: **אי לא מקרב פומא להכא ליקרב.** וקריבה בעלמא ליתא בכלל אין כל אדם: **ואם ברקיע קביעי.** כדכתיב ויתן אותם בלחיים ברקיע השמים [32] וחבול למעלה מן הרקיע הוא כדלקמן בפ' אין דורשין (מגיגה יב:): **אם אפס עושה דין לבן עמרם.** ממלמקנו של קרח. ומשמע להו דאפי קרא במחלוקתו של קרח מדרים משום דביולית מלריס ובקריעת יס סוף משמע בספר מנקום וכתיב ביה מחלת רשם מבית רשע ומשמע להו דהייט קרח וכתיב בהריא שמש ירח עמד זבולה: **כעישורייתא דרבי.** שכל אחת נוטלת עישורה מנכסים שנותרו אחר שנטלה אותה שלפניה עישור שלה. וכן נמי כל אחד מן המנקרין נוטל אחד מששים מן החולי שנשאר לחולה אחר שנקרו אותו שלפניו: **ובבן גילו.** שנולד המנקר במזלו של חולה: **ומחזרות כולם ומולקות כשוה.** שכיון שנבנת אחת נאו ליטול אינו נדין שיהא חלקן של ראשונות יותר מן האחרונות: כאחים

מתניתין קשיתיה. מדוקדק קא משמע ליה: **מאי איריא דתני עומד אבל לא יושב. והכי** [30] קאמר: **אפילו** תימא דנכסי מבקר אסורין על החולה אפילו הכי **אבל לא יושב** אסור: **מינה** מכאן לחסר בנכסי מולה. **וכו'**. וא"ת מאי טעמא דשמואל דאמרה לה הכי לוקמה כדעולא הא קשיא דשמואל לא מוקי לה כדעולא דקסבר מאי שיעורא דמקיף היא: **ופקודת כל אדם.** שכני אדם מבקרין חולה: **לא ה' שלחני לזה.** לפי שהיו עדת קרח מלעיגין עליו ואומרים שהיה משה אומר להם מדעתו בלא ציווי של מקום: **ואם לאו.** שאין גיהנם נברא עדיין: **איני.** מי משפקא ליה למשה: **כי ערוך מאתמול תפתה.** לחזקו יום שיש לו לחמול ולא שלשום כלומר שהיה לו לפניו ולא לפני פניו הוי אומר זה יום שני שנו נברא גיהנם: **אלא ה"ק.** אי הכא אין לו לו פומא ואי לא לא מקרב הכא יקריבנו המקום: **ואם ברקיע קביעי.** למטה מזכוז כלחמרי' במסכת מגילה (דף יב:): **אם אפס עושה דין לבן עמרם.** מקרח ועדתו: **וכבל יוסף ויוסף.** מלמדנו יום ולילך אין יוצאין מפני שמשתוין להם עובדי כוכבים עד שמוריס כהן מיליס ומניחות: **ואפי' גדול אצל קטן.** שלא יאמר לא אתקר אלא גדול כמוני: אין לו שיעור למזה נקטן כמו בגדול: **ליעיילו שיתין ולוקמוה.** יכנסו ששים בני אדם כאחת לנקרו ויעול כל אחד ואחד מששים בצערו ומיד מתרפא: **כעישורייתא דרבי רבי.** לאמר מי שיש לו עשר בנות וכן אחד מהשמונה נוטלת עישור נכסים והשניה כמה ששיירה וכן לכולן ומפרש בהש"ס ירושלמי) ממלאו בנות שנוטלות במנה מרי מילתי פחות ליכמר (ד). וגבי מולה נמי מנקר הלשון נוטל אחד מששים בחלין והשני ג' מששים כמה ששייר: **ובבן גילו.** כמור כמומו לו זקן לזקן: **ומחזרות כולן ומולקות כשוה.** מילתא אחריתי (ה) היכיא דיליכא ליש כאחת כל אחת נוטלת עישורה כמה ששיירה מניירתה ואז מולקות כשוה אבל כשבאו ליטול זו אחר זו ג':

כאחים

עין משפט נר מצוה

ם א ב ג מיי' פי"ד מהל' אבל הל' ד סמג עשין מדברי סופרים ב טוש"ע י"ד סי' שלה סעיף ב:

מא ד מיי' פ"ב מהל' תלמוד תורה הל' ד סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סימן קיג סעיף ד:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' שמע ירח מזכוז: (ב) שם רב חלבו חלש נפק רב בהנא אבריז רב חלבו: (ג) רש"י ד"ה מאי איריא וכו' והכי קאמר מנקר אסור מולה אפילו כל"ל ד"ה ואפילו וכו' ואפי' אין מנקרין על עלמן אבל ליטול שכר אפי' על היסיבה משום גזירה שמא ישבח ביסיבה. וכי אמרינן בנכסי מנקר אסורין על החולה דנכנס לנקרו עומד משום דאחויב דנפסיה קעביד ואידך ממילא מתהני מי מילי בכי אחי גוועת דאנחה ממילא היא אבל היכא דיתיב ליה מידי כיון שהוא מהנהו ממש מיד ליד ולא גרמא היא אסור והייט דתנן לקמן בפרקין (דף מג.) המוכר הנאה מחבירו ואין לו מה יאכל הולך אצל מנווטי הרגיל אצלו ואומר לו וכו' וכן היו מהלכים בדרך ואין לו מה יאכל נותן על גבי הפלע דוקא בכה"ג אבל אבל מידו לידו לא ואף על גב דמלוה קעביד וטעמא דמילתא דאמרינן דדוקא הנאה דממילא שרית במקום מלוה אבל הנאה דבידים לא: **וכי מדם מנקרין אותן.** והייט דכתיב ופקודת כל אדם יפקד עליהם: **שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם.** כלומר שעלו במחשבה להבראות קודם שנברא העולם אף"ה לעולם בלא הם וכדאמרי' [31] שמחשבתן של ישראל קדמה לכל ועל כרחין לא נברא העולם בלא גיהנם לצורך הרשעים: **אי לא מקרב פומא להכא ליקרב.** וקריבה בעלמא ליתא בכלל אין כל אדם: **ואם ברקיע קביעי.** כדכתיב ויתן אותם בלחיים ברקיע השמים [32] וחבול למעלה מן הרקיע הוא כדלקמן בפ' אין דורשין (מגיגה יב:): **אם אפס עושה דין לבן עמרם.** ממלמקנו של קרח. ומשמע להו דאפי קרא במחלוקתו של קרח מדרים משום דביולית מלריס ובקריעת יס סוף משמע בספר מנקום וכתיב ביה מחלת רשם מבית רשע ומשמע להו דהייט קרח וכתיב בהריא שמש ירח עמד זבולה: **כעישורייתא דרבי.** שכל אחת נוטלת עישורה מנכסים שנותרו אחר שנטלה אותה שלפניה

תוספות

מתניתין קשיתיה. ויהחקק להחמיה בנכסי מנקר אסורין על החולה: **ומחזרות כולם ומולקות כשוה.** שכיון שנבנת אחת נאו ליטול אינו נדין שיהא חלקן של ראשונות יותר מן האחרונות: כאחים

מסורת הש"ס

ו) סנהדרין קו. ע"ש, ב) פסחים נד., ג) [שם ע"ש יבמות ע"ש], ד) [סנהדרין קו. ע"ש], ה) חגיגה ט"ו משנה ג', ו) [ע"ל מג"ה נקור חולים אין לו שיעור אפילו מלא נחול אבל קטן ואפילו מלא פעמים ביום אמר ר"ח ב"ר חנינא כ"ח ע"ש], ז) [כ"מ ל:], ח) ר"ן מהלן, ט) [ע"ל מ"ל מהי נדרים], י) מחוברות פא., כ) [מחוברות פ"ו ה"ו], ל) [כ"ר פ' ד'], מ) [כתובות פ"ו ב"ב].

תורה אור השלם

1. אם כמות כל האדם ימותון אלה ופקדת כל האדם יפקד עליהם לא יי שלחני:
במדבר טז כט
2. ואם בריאה יברא יי ופצתה האדמה את פיה ובלעה אתם ואת כל אשר להם וירדו חיים שאולה וידעתם כי נאצו האנשים האלה את יי:
במדבר טז ל
3. יי קנני ראשית דרכו קדם מפעליו אז מאז:
משלי ח כב
4. בטרם הרים ילדו ותחוללי ארץ ותבל ומעולם עד עולם אתה אל:
תהלים צ ב
5. תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם:
תהלים צ ג
6. ויטע יי אלהים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר:
בראשית ב ח
7. כי ערוך מאתמול תפתה גם היא למלך הוכן העמיק הרחב מדרתה אש ועצים הרבה נשמת יי כנחל גפרית בוערת בה:
ישעיהו ל לג
8. נכון כסאך מאז מעולם אתה:
תהלים צג ב
9. בטרם כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו:
ירמיהו יז יב
10. יהי שמו לעולם לפני שמש ינון שמו ויתברכו בו כל גוים יאשרוהו:
תהלים עב יז
11. מה שהיה הוא שנעשה הוא שיעשה ואין כל חדש תחת השמש:
קהלת א ט
12. שמש ירח עמד זבלה לאור חציך יהלכו לנגה ברק חניתך:
חבקוק ג יא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com